

Emil Zaitz

Kraków - Śródmieście. Klasztor OO Dominikanów

Informator Archeologiczny : badania 8, 236-238

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I-szy średniowieczny poziom użytkowy bramy - stwierdzony został na głębokości 180 cm poniżej obecnej powierzchni, nad 30 cm podsypką żółtego piasku. W warstwie wystąpiły kamienie wapienne noszące ślady wygładzenia /pozostałość rozebranego bruku?/, ułamki kości zwierzęcych oraz pojedyncze fragmenty naczyń średniowiecznych /2 połowa XIII i początek lub połowa wieku XIV/.

II-gi średniowieczny poziom użytkowy bramy uchwycono na głębokości około 125 cm, nad podsypką piasku o miąższości 30-35 cm. Poziom ten wyznaczony został przez bruk wykonany z płaskich, mocno wygładzonych kamieni wapiennych. Na styku warstwy bruku z wewnętrznym licem murów bramy wystąpiły rynny ściekowe wykazujące nieznaczny spadek w stronę fosy. Materiał ceramiczny datowany jest na późne średniowiecze i czasy nowożytne.

Mur bramy - wyróżniono 2 fazy obecnie istniejącej budowli. Starsza faza to mury wykonane z nieregularnych kamieni wapiennych zalanych zaprawą zarówno w części fundamentowej jak i nadziemnej. Odsadzka fundamentowa muru występuje na głębokości 200 cm i łączy się z I-szym poziomem użytkowym bramy.

Młodsza faza wiąże się z wyłożeniem wewnętrznych ścian bramy dużymi ciosami wapiennymi i piaskowcowymi, położonymi na dostawionym do fundamentu murku o szerokości 40 cm. Murek ten posiada odsadzkę fundamentową umieszczoną na głębokości 140 cm. Młodsza faza murów bramy łączy się z II-gim poziomem użytkowym. Stopa fundamentu murów obydwu faz została posadowiona na calcu.

Mur szyi krótkiej. Odstłonięto częściowo zachodni mur zachowany w partii fundamentowej i fragmentarycznie w partii nadziemnej. Mur wykonano z niewielkich, nieregularnych kamieni wapiennych zalanych zaprawą. Posadowiony został na wczesnośredniowiecznej warstwie kulturowej. Odsadzka fundamentowa umieszczona na głębokości 130 cm poniżej obecnej powierzchni. Mur szyi jest budowlą dostawioną do północnego lica bramy. Poziom umieszczenia odsadzki fundamentowej wskazuje na związek budowy tego muru z powstaniem drugiego poziomu użytkowego bramy.

Nad warstwą kulturową stanowiącą II poziom użytkowy bramy stwierdzono warstwę nowożytną o charakterze nasypowym.

KRAKOW - ŚRODMIESCIE
Klasztor OO Dominikanów

Muzeum Archeologiczne
w Krakowie

Badania prowadził mgr Emil Zaitz. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Krakowie. Drugi sezon badań. Osadnictwo wczesnośredniowieczne i średniowieczne oraz średniowieczna budowla klasztorna.

Badania prowadzono w związku z pracami budowlanymi na terenie klasz-

toru. Wykop B zlokalizowano wzdłuż południowej, wykop C wzdłuż północnej ściany budynku gospodarczego określonego jako wozownia, usytuowanego pomiędzy kramami dominikańskimi przy ul. Stolarskiej a zabudowaniami kuchni klasztornej. Wykopy oddalone były o 10-28 m na zachód od zachodniej ściany budowli romańskiej, użytkowanej obecnie jako refektarz klasztorny.

Wczesnośredniowieczna warstwa kulturowa - uchwycona została w obydwu wykopach na głębokości około 245 cm poniżej obecnej powierzchni /207,8 m n.p.m./. Miąższość jej wahała się w granicach 40-70 cm. W obrębie warstwy wystąpiły: połupane kości zwierzęce, drobne grudki polepy, śladowo zachowane węgle drzewne oraz fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych /I i VI grupa surowca/ datowanych roboczo na okres pomiędzy drugą połową wieku IX a połową wieku XIII.

Jama wczesnośredniowieczna - stwierdzona została w wykopie C pod wyższą warstwą kulturową. W wypełniku wystąpiły fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych /I grupa surowca/ i żelazne nożyce. Obiekt ten datowany jest pomiędzy połową wieku IX a drugą połową wieku XI.

Średniowieczna budowla klasztorna. W wykopach B i C, w częściach przytykających do ścian wozowni, odkryto 2 równoległe mury zachowane w partii fundamentowej i częściowo naziemnej. Mury te usytuowane były na linii wschód-zachód i oddalone od siebie o 8,8 m. Stopa fundamentu została wkopana we wczesnośredniowieczną warstwę kulturową, a odsadzka umieszczona na głębokości 150 cm od obecnej powierzchni /208,8 m n.p.m./. Ściany tych murów wykonano z cegły o wymiarach 8-10 x 13-14 x 26-28 cm i o zmiennym układzie główka - wozówka oraz główka - 2 wozówki. W murze północnym /w wykopie C/ stwierdzono otwór drzwiowy oraz szkarpę. Długość odsłoniętej budowli przekraczała 14 m /uchwycono narożnik południowo-zachodni, brak ściany wschodniej/.

Do ściany południowej dostawiono inną budowlę, zapewne funkcjonalnie związaną z poprzednią. Uchwycono fragment części fundamentowej i naziemnej ściany zachodniej oraz fragment części naziemnej ściany północnej. Część naziemną wykonano z cegieł o podobnym układzie i podobnych wymiarach jak przy poprzednio omawianej budowli. Część fundamentową wykonano z kamieni zalanych zaprawą. Stopę posadowiono na warstwie calca. Odsadzka dostawionej budowli została zaznaczona uskokowo ułożonymi ceglami na głębokości 160-190 cm. Na styku części fundamentowej i naziemnej stwierdzono warstwę nasypową z ułamkami cegieł i zaprawą, nad nią wylewkę zaprawy o grubości 2-4 cm.

Materiał zabytkowy z tej warstwy datuje powstanie dostawionej budowli na początek i pierwszą połowę wieku XIV,

Fragmentaryczne przebadanie powyższych budowli uniemożliwia określenie ich funkcji. Niewykluczone, że należy je uważać za pozostałość wzmiankowanego w źródłach klasztornych kościoła pod wezwaniem św. Tomasza.

I-szy średniowieczny poziom użytkowy - stwierdzono po zewnętrznej stronie murów wyżej omawianych budowli. Poziom ten wyznacza wylewka zaprawy wapiennej, wykonana na warstwach o charakterze nasypowym. W wykopie C nad wylewką wystąpiła dodatkowo posadzka z płasko ułożonych ułamków cegły związanej gliną. Poziom ten występował na głębokości około 190 cm /208,4 m n.p.m./. Materiał zabytkowy z warstw nasypowych, pod wylewką pozwala na datowanie I-szego poziomu użytkowego na pierwszą połowę wieku XIV. Poziom ten jest związany z istnieniem omówionych budowli średniowiecznych.

II-gi poziom użytkowy - wystąpił na głębokości około 100 cm, nad warstwami gruzu o charakterze nasypowym. Wyznaczony był przez bruk z kamieni wapiennych, ułożonych na podsypce piasku /wykop C/ oraz przez 10-15 cm warstwę zaprawy wapiennej /wykop B/. Poziom datowany jest zalegającym pod nim materiałem ceramicznym na późne średniowiecze i czasy nowożytne.

Nad warstwą stanowiącą II-gi średniowieczny poziom użytkowy wystąpiły przemieszane warstwy nowożytne o charakterze nasypowym.

KRUSZWICA, pow. Inowrocław
Stanowisko 2 i 4a

patrz
wczesne średniowiecze

KUROZWĘKI, pow. Staszów

Zespół Badań nad Polskim
Średniowieczem Uniwersy-
tetu Warszawskiego i
Politechniki Warszawskiej

Badania prowadził mgr Jerzy Gula. Finansował WKZ
w Kielcach. Czwarty sezon badań. Zamek średnio-
wieczny - pałac nowożytny.

Badania na terenie założenia pałacowego objęły obszar około 30 m².
Prowadzone były na dwóch wykopach badawczych obejmujących fosę i dziedzi-
niec.

Badania na terenie fosy pałacowej pozwoliły na ustalenie, iż powstała ona jako element nowożytnego założenia pałacowego w wyniku usunięcia z podłoża obiektu nawarstwień średniowiecznych i utworzenia z nich przeciwstoku fosy. Upadła w ten sposób hipoteza, iż już zamek średniowieczny otoczony był fosą. Wybudowano go najprawdopodobniej na niewielkim płaskim wzgórku otoczonym bagnami, w związku z czym wykonywanie dodatkowo fosy było w tym okresie niecelowe.